

O Bertin Demeter leperel pre Karačoňa

(Romano džaniben 1/1995, s. 18-20)

Me leperav, sar somas cikno čavoro – o dad kerlas chartíko buti, e daj phirlas pal o gava patavenca, le chanfenca u stradelas imar duj čhon anglal o chaben pre Karačoňa, kaj amen te n'avas horšeder sar aver, kaj amen t'avas najfeder le Romendar. Sar imar sas e Karačoňa, e daj tavelas fasoľa khiľavenca, pišot, pekela bobalki le mulenge, le voďenge. Dži raťi na samas šmi te chal. Bo ko chaľahas, paľanas, kaj pre leste uľahas buklomata. Ta o čaja pen igen daranas u na chanas.

Paľis e daj bičhavlas čhavořes ko gadžo phusenge. O gadžo delas phusa, o dad rozčhivlas o phusa pal e phuv, bo pro Svato večur pes chalas pre phuv. Skamind amen sas, aľe pro Svato večur chahas pre phuv, pro phusa, bo o Devloro u liľa pro phusa. Sar imar sas e večera, bešahas savore pre phuv u o dad delas te vakereľ: „Čhavale, romňije, akana sam savore jekhetane pre koda svato d'ives, aľe ko džanel, či avaha jekhetane the pr'aver berš? Mušinas jekh avreske te odmukel, rado pes te dikhel, jekh avres te bečelinel...“ ajse šukar lava vakereľas, paľis lelas te rovel u amen o čhavore savore tiž rovahas.

Te kanake mek kerav e Karačoňa, choc imar som Prahate, a te bešav le čhavenca la romňaha a te mange leperav, so vakereľas miro dad, mindar mange džal andro roviben. Phenav, „Romňije, čhavale, možno pes dodživaha aver berš, možno pes na dodživaha. Leperas pr'amare dada, pr'amare daja!“ A e romňi lel kola haluški, vaj kola bobalki u thovel pre blaka peskera famelijake the mira famelijake, le voďenge. Leperas lengere skutki, so on predžidile, sar phares dživenas. The miri daj thovlas ola fučki, ola bobalki pro uhlos le mulenge.

Paľis chahas. Chahas savore džene andal jekh čaro kaštune rojenca. Pre Svato večur chahas ča armin, fasoľa khilavenca, bandurki, pišot... Mas na, ta kaj mas! Aňi žiromen. Ča posno chaben. Sar imar chaľam, lelas e daj o roja, morlas, phandelas len jekhtane phusaha, kaj e famelija pes te na rozdžal, kaj t'avas calo berš jekhetane, kaj pes jekhetane te ľikeras. O sphandle roja pes thovnas tel o skamind, odoj dži tosara sas.

Amen bešahas kavka pro plajicis, tele džalas paňi. Paľanas, kaj pro Svato večur svato paňi džal. Pal e večera pes kidelas o dad, lelas peha o maro, o lon, andro maro phosavlas andre e momeli, labarlas u džalas le čhavenca kijo paňi. Avahas kije len, o dad thovlas o khosno pre phuv, pro khosno thovlas oda maro – e momeli labolas. No a kodoj pes modľinahas. Paľis lelas o dad o vedros, pherd'a paňi, andro paňi čhivlas trastune love u paľis, sar and'a khere, ta sako pes džalas te moreľ andre koda paňi. Kaj calo berš t'avel bacht. Čačipen trebars na sas, aľe paľahas, kaj ko sas la čho ko Del, ta leske oda sveto paňi anela bacht.

Paľik phirenas o Roma jekh pal aver. O murša. O džuvľija na. O džuvľija ačhenas khere, kaj peske porjados te keren, kaj tosara lende žužes andro kher t'avel. Igen šukares pes vinšinas:

Vinšinav, vinšinav pre tumari Karačoňa, kaj t'aven saste sar andro paňi o mačho, o Del tumen te adinel, te tradel tumenge so jekhvar buter andre tumaro kher, te dživen jekh avreha, sar odi kaľi phuv le kale mareha.

E čhaj na sas šmi te džal te vinšinel peršo. Paľanas, kaj e čhaj kidel bibacht. Čhaj – čhaj, murš – murš. E čhaj chevaľi. Te avelas e čhaj, rušenas. The tosare pr'aver d'ives kidenas pes o čhave, kajse terne, goďaver, zorale, u pale phirnas te vinšinel. Na romňa, na čhajora bičhavenas, aľe terne saste muršen.

Sar o Roma phirenas te vinšinel kher kherestar, ta na mukenas avri űikas. Sas Roma čore, sas Roma barvaleder a kola barvaleder pen kidenas a džanas pal kala čoreder, kaj lenge te sikhaven paťiv. Phirenas jekh pal avreste a premangenas pen: „Odmuk mange, pharala!“ Rovenas pre peste. Pre Karačoňa o Roma penge odmukenas. Ola, so pen rušenas abo pes marnas, sa jekh avreske odmukenas, kaj calo berš t'avel lačhipen maškar o ľudos. Kaj save te u ľahas, te na džanaha jekh avreske te odmukel?

magnetofone, 1971

Adobe PDF Converter 5.0 Unregistered